Ulkoasiainministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2015-01670

POL-30 Lee Stefan(UM) 15.12.2015

Asia
Ulkoasiainneuvosto 14.12.2015;yhteenvetoraportti

Kokous
Ulkoasiainneuvosto 14.12.2015

- Itäisistä kumppaneista käytiin suhteellisen yksimielinen keskustelu, etenkin reformien tarpeesta. Moldovasta suurin huoli, Ukrainankin reformeihin toivotaan vauhtia. Georgian tulisi välttää sisäinen vastakkainasettelu, muutoin edistys hyvää. Kanava Azerbaidzhaniin halutaan pitää auki. Armeniassa uuden sopimuksen neuvottelut tarjoavat selvän etenemistien. Suomen ja Latvian järjestämää Valko-Venäjä-aamiaista kiitettiin; odotukset selvät Valko-Venäjän suhteen. Viittaukset Venäjään melko vähäisiä. Ukraina ulkoasiainneuvoston (UAN) agendalla tammikuussa ja Valko-Venäjä helmikuussa.

- Terrorismia koskevassa keskustelussa yhteisymmärrys siitä, että välineet terrorismin torjumiseen ovat olemassa, nyt tulee keskittyä täytäntöönpanoon. Täytäntöönpanossa on varmistettava hyvä koordinaatio eri toimien ja eri neuvostokokoonpanojen välillä. Ministerit vahvistivat pitkälti KE Mogherinin esittämät alueelliset ja temaattiset prioriteetit, vaikka tiettyjä painotuseroja keskustelussa tuotiinkin esiin. KE Mogherini raportoi UAN-keskustelusta ja visioista joulukuun Eurooppa-neuvostolle nostaen esiin erityisesti arabimaihin suunnatun strategisen viestinnän, Länsi-Balkanin alueen merkityksen sekä poliittisen dialogien kaksisuuntaisuuden.

- YK:n Libya-erityisedustaja Martin Kobler piti poliittisen sopimuksen syntymistä ennen joulua todennäköisenä, vaikka tilanne Libyassa jatkuu monimutkaisena. Osapuolia kannustaa sopimukseen mm. ISILin kasvava uhka ja Libyan heikkenevä talous- ja humanitaarinen tilanne. Sopimuksen taakse on kuitenkin tarpeen saada vielä lisää tukea, jotta uuden hallituksen toimintaedellytykset ja paluu Tripoliin voitaisiin taata. Jäsenmaat olivat yhtä mieltä ym. arvioista ja painottivat EU:n tukea turvallisuussektorin lisäksi tukea mm. sosioekonomisen ja humanitaarisen tilanteen parantamiseksi. EU-toimielimille annettiin tehtäväksi keskustella tuen prioriteettisektoreista Libyan uuden hallituksen kanssa mahdollisimman pian.

- Epävirallisessa lounastapaamisessa Turkin ulkoministeri Cavusoglu kävi läpi Turkin näkemyksiä ajankohtaisista aiheista. Lounaskeskustelua valmisteltaessa UK kertoi Lontoossa 4.2.2016 järjestettävästä Syyria donorikonferenssista, jonka tavoitteena on parantaa oloja pakolaisleireillä, auttaa diasporaa Turkissa, Jordaniassa ja Libanonissa sekä vaikuttaa

laajalla alueella koulutuksen saatavuuteen ja työmarkkinoiden avoimuuteen. Korkeaa osallistumistasoa ja kontribuutioita toivotaan.

Irakista ei keskusteltu, mutta hyväksyttiin päätelmät. Irakiin palataan tammi/helmikuussa.

Muissa asioissa esillä olivat Lähi-idän rauhanprosessi (aiheeseen on tarkoitus palata tammikuun UAN:ssa ja antaa tuolloin päätelmät), Pariisin ilmastokokous, jonka seurantaan on tarkoitus palatan tammikuussa, Burundi ja Bosnia ja Hertsegovina.

Hyväksyttiin A-kohdat, ml. ENP-päätelmät.

Kokouksen yhteydessä järjestettiin Suomen ja Latvian koolle kutsuma EU28+Valko

1. Asialistan hyväksyntä
Hyväksyttiin.

2. A-kohtien luetteloiden hyväksyntä
Hyväksyttiin.

3. Itäinen kumppanuus

KE Mogherini korosti avauspuheenvuorossaan differentaation merkitystä; itäiset kumppanit ovat erilaisia keskenään sekä suhteissaan EU:iin. Siksi EU:n tulisi pohtia, miten erilaiset kumppanit kytketään ja sitoutetaan yhteistyöhön. Kolmen kumppanin kanssa kyse on AA-DCFTA-sopimuksen tarjoamista mahdollisuuksista, kolmen muun kanssa sitouttamisen keinot ovat toiset. Tukea Ukrainalle tulee jatkaa. Minskin toimeenpanossa tilanne on parempi kuin vuosi sitten, mutta ei tilanne konfliktin osalta hyvä ole.

Georgia on sitoutunut EU-sitoumusten toimeenpanoon. Keskeistä on nyt pitää yllä maan politiikan moniarvoisuus. Valko-Venäjän osalta pannaan toimeen hyväksyttyjen toimenpiteiden luettelo. Valko-Venäjästä käydään helmikuussa ulkoasiainneuvostossa (UAN) uusi keskustelu.

Komissaari Hahn näki Ukrainan talouskehityksessä varovaista parannusta, mutta makrotalouden tilanne on yhä vaikea. Viisumivapausprosessissa työtä on vielä jäljellä, mutta Ukrainakin on toimeenpannut paljon. Pian saatavat VLAP (viisumihelpotusta koskeva toimintaohjelma) -edistymisraportit ovat todennäköisesti viimeiset.

DCFTA:n (vapaakauppasopimus) voimaantuloon valmistaudutaan. Sopimusta ei avata eikä muuteta, mutta Venäjään ollaan jatkuvassa kosketuksessa ja pyritään yhä selvittämään, voidaanko Venäjän huoliin löytää teknisin keinoin ratkaisu. Keskusteluissa ei ole saavutettu edistystä, mutta niitä on tarkoitus jatkaa 21.12. Moldovan tilanne on vaikea. EU-myönteiset puolueet ovat menettäneet kannatustaan. IMF on todennut, ettei nyt voi tukea maan taloutta, eikä EU:kaan tämän takia voi tukea maata taloudellisesti. Pankkisektorin tila on vakava.

Armenian kanssa neuvoteltava uusi sopimus on pilotti sopimukselle Euraasian talousunioni (EATU:n) jäsenen kanssa. Georgia on edistynyt VLAP:in ja AA-DCFTA:n toimeenpanossa. Alkavana vuonna järjestettävien vaalien tulisi sujua hyvin ja läpinäkyvästi. Georgian tulisi välttää poliittisen järjestelmän polarisaatiota.

Azerbaidzhanin kanssa on käyty epävirallista dialogia ja maassa on vierailtu korkeallakin tasolla. EUH:n pian toteutettava vierailu selvittää uuden sopimuksen edellytyksiä. ENP:n räätälöity lähestymistapa tarjoaa mahdollisuuksia Azerbaidzhanille.

Valko-Venäjän osalta Hahn kiitti erinomaista aamiaistapaamista sekä Suomea ja Latviaa sen järjestämisestä. EU:n tulee tukea Valko-Venäjän edistymistä IMF:n kanssa, koska se helpottaisi myös EU:n työtä.

Yleisesti jäsenmaat kiittivät itäisten kumppanien (IK) sisällyttämistä UAN:in agendalle. Puheenvuoroissa korostettiin sitä, että alkuvuodesta naapurustossa voi tapahtua paljon. Painotettiin myös IK:n konsolidoinnin ja differentaation merkitystä, "more-for-more" ja "incentive based-approachin" merkitystä. Osa jäsenmaista kaipasi vahvempaa keskittymistä turvallisuuteen sekä toimien kohdistamista kansalaisten arkeen ulottuviin parannuksiin. Katsottiin itäisen naapuruston olevan vähemmän vakaa kuin viisi vuotta sitten. Vaikka alueella on tapahtunut geopoliittisia muutoksia, IK on yhä EU:n pääasiallinen instrumentti vaikuttaa itäisessä naapurustossa.

Puheenvuoroissa pidettiin EU:n ongelmana sitä, ettei ystäville sanota suoraa viestiä, vaikka siihen olisi aihetta. Katsottiin, että EU:n tulee olla kriittisempi, jos ystävät eivät noudata eurooppalaisia arvoja. EU on nyt Moldovassa korruption symboli. Moldova – suhteellisen pieni maa – tulisi olla EU:n toimin hoidettavissa oikealle uralle. Todettiin, että yleensäkin EU:n tuen näkyvyyttä alueella tulisi parantaa.

Puheenvuoroissa painotettiin jäsenyysperspektiivin merkitystä. Korostettiin sitä, että kumppanimaiden suoritus jää vaillinaiseksi, jos niille ei tarjota EU-jäsenyysperspektiiviä. EU:n tulisi keskustella siitä, mitä maille lopulta voidaan tarjota. Katto on tullut jo vastaan niiden tavoitteisiin vastaamisessa. Yleisesti muutamat jäsenmaat korostivat myös Armenian merkitystä esittäen mm. räätälöityä lähestymistapaa. Azerbaidzhanin osalta lukuisissa puheenvuoroissa katsottiin, että kaksoisstandardeja tulee välttää. Osa jäsenmaista korosti maan merkitystä energian toimittajana. Osa jäsenmaista arvioi, että maan ihmisoikeustilanteessa on vakavia puutteita, mutta suhteiden edelleen huonontumista ei tule sallia ja yhteyttä on yritettävä pitää yllä. Jotkut jäsenmaat katsoivat suhteen kehittämisen olevan EU:n omissa intresseissä: EU:n tulee olla tiukka, mutta pragmaattinen.

Valko-Venäjän osalta useassa puheenvuorossa viitattiin ennen UAN:ia järjestettyyn Suomen ja Latvian järjestämään aamiaistapaamiseen Valko-Venäjän ulkoministeri Vladimir Makein kanssa. Puheenvuoroissa maan tilannetta pidettiin yhä herkkänä, mutta ihmisoikeuksissa ja oikeusvaltiokysymyksissä voidaan toimia. Korostettiin, että maalta on vaadittava lisää myönteisiä askeleita. Sitoutuminen reformeihin on myönteistä ja kuolemanrangaistuksen poistaminen avaisi tien esim. jäsenyyteen Euroopan neuvostossa. Katsottiin myös, että maata tulee tukea reformeissa ja WTO-liittymisessä ja että EU:lla olevan nyt tilaisuus kehittää suhdetta. Osa jäsenmaista ilmaisi tyytyväisyytensä Valko-Venäjän ottamiin askeliin. Katsottiin, että EU:n tulee edetä jo sovituissa toimenpiteissä. Ukrainalta toivottiin toimia korruption torjunnassa, oikeuslaitoksen ja energiasektorin reformissa, desentralisaatiossa, jotka kaikki perustuvat Ukrainan sitoumuksiin joko IMF:n, EU:n tai Minskin sopimuksen suhteen. Puheenvuoroissa korostettiin kaikkien kumppaneiden tuen ehdollisuutta: mailta vaaditaan myös vastaanottokykyä, mistä tuntuu olevan puute.

Jäsenmaat ennakoivat Georgian tulevaisuuteen jännitteitä. Niiden pohjalla on maan sisäinen jako ja vaalit voivat tuoda maan historian toisen demokraattisen vallanvaihdon. Maan katsottiin kuitenkin olevan menossa oikeaan suuntaan. Georgian VLAP:in ja sen jälkeen toivottavasti viisumivapauden puolesta liputtivat lukuisat jäsenmaat. Eräissä puheenvuoroissa korostui edellytysten täyttyminen ehtona viisumivapaudelle.

Suomi korosti puheenvuorossaan tarvetta tukea itäisten kumppanien suvereniteettia ja vapautta valita. Kolmen kumppanin osalta valinta on AA-DCFTA-sopimus, kolmen muun osalta jotakin muuta. Kun tehdään työtä kaikkien kumppanien kanssa, vahvistetaan viestiä, ettei IK ole suunnattu ketään vastaan. Uudistetun ENP:n periaattet tarjoavat mahdollisuuden kehittää yhteistyötä kaikkien kumppanien kanssa. Valko-Venäjän kanssa yhteistyön kehittämisessä voidaan keskittyä mm. talouteen ja liikkuvuuteen EU:n hyväksymän toimenpideluettelon mukaisesti. Ihmisoikeuksia ei unohdeta.

Yhteenvetona todettiin, että itäiset kumppanit ovat korkealla EU:n agendalla. Idän ja etelän välillä pyritään tasapainoilemaan, vaikka julkinen huomio on nyt etelässä. Ukraina on UAN-agendalla tammikuussa, Valko-Venäjä helmikuussa. Vierailuja alueelle jatketaan. Riian IK-huippukokous linjasi differentaation keskeiseksi periaatteeksi. Kumppanien on myös itse löydettävä tavoitteensa.

4. Terrorismin torjunta

KE Mogherini alusti todeten, että terrorismin torjunnan osalta välineet ovat olemassa ja nyt tulee panostaa täytäntöönpanoon. On tehtävä priorisointia ja löydettävä ne kohteet, joissa EU voi tuottaa lisäarvoa. ECOFIN ja OSA-neuvostot ovat toteuttaneet EU:n sisäisiä toimia ja nyt on huolehdittava johdonmukaisuudesta ulkoisten ja sisäisten toimien kesken. KE on UAN:in alla ministereille osoittamassaan kirjeessä käynyt läpi aikaisempien instrumenttien ml. helmikuun UAN-päätelmien täytäntöönpanotoimia. Alueellisina prioriteetteina on yhteistyö mm. Tunisian, Marokon, Libyan, Syyrian, Turkin sekä Länsi-Balkanin kanssa. Temaattisia prioriteetteja ovat erityisesti vierastaistelijat, rajaturvallisuuden ja lentoturvallisuuden parantaminen, terrorismin rahoituksen sekä välivaltaisten ääriliikkeiden torjunta.

Komissaari Hahn totesi Länsi-Balkanilla voitavan tehdä lisää. Myös Turkki on avaintoimijoita ja yhteistyötä heidän kanssaan tulee syventää. Ylipäätään alueellisia rakenteita tulee vahvistaa prioriteettialueilla. Myös Afrikan sarvi on tärkeä alue ääriliikkeiden torjunnassa. Tarvitaan kolmen raiteen lähestymistapa: poliittiset dialogit, infrastruktuurin vahvistaminen ja ruohonjuuritason ongelmien helpottaminen. Alueellinen vakauttaminen on merkittävää terrorismin vastaista toimintaa. Pitkällä ja keskipitkällä aikavälillä tulee panostaa erityisesti nuorten työllistymismahdollisuuksien parantamiseen. Varoja on käytettävä erityisesti koulutukseen ja pätevöitymiseen ammattitaitoa vaativiin tehtäviin. Lisää rahoitusta näihin toimiin tarvitaan.

EU:n terrorisminvastainen koordinaattori (CTC) de Kerchoven viesti oli sama kuin OSA-ministereille: helmikuun UAN-päätelmät ja eri strategiat ovat edelleen ajankohtaisia, mutta eri instrumenttien täytäntöönpanoa tulee tehostaa ja kiirehtiä. Samalla tulee vahvistaa terrorismin vastaisia kumppanuuksia eli modernisoida tietojenvaihtoa. Tähän saakka OSA-puolen virastot kuten Europol ja Cepol ovat keskittyneet pitkälti unionin sisäisiin toimiin, mutta nyt on aika suuntautua unionin ulkopuolelle Koulutusta, luovutussopimuksia samoin kuin keskinäistä avunantoa ja oikeusapua tulee ajanmukaistaa. Libyassa EU:n suunnitelmiin tulee sisällyttää terrorismin vastaiset toimet.

EU voisi tehdä lisää ilmailuturvallisuudessa yhteyksien vahvistamisessa kansalaisyhteiskuntaan. Strateginen viestintä on tärkeää. Pakolaisleirien toimettomille nuorille miehille tarvitaan töitä ja koulutusta. CTC toi kannatettavana esille USA:n esimerkin arabimaailman ja länsimaailman kansalaisten yhdistämisen internetin välityksellä. Ministerien puheenvuoroissa ilmaistiin yleinen tuki KEn esittämille prioriteeteille. Välineet ja keinot on olemassa, nyt tulee panostaa täytäntöönpanoon. Monet valtuuskunnat korostivat unionin toimien johdonmukaisuutta. Monenvälinen yhteistyö ml. YK ja NATO:n puitteissa on tärkeää. Osa jäsenmaista muistutti, että ISIL:in vastainen koalitio on ainoa toimija vain tätä järjestöä vastaan ja toimii tehokkaasti.

Alueellisten prioriteettien osalta tuotiin Lähi-idän ja Pohjois-Afrikan (MENA) maiden lisäksi esille Afganistanin ja Keski-Afrikan tärkeys sekä Afrikan sarvi ja Sahel sekä useiden toimesta Länsi-Balkan. Myös Saudi-Arabian merkitys poliittisen ratkaisun osana mainittiin, samoin Egypti ja Turkki.

Osa jäsenmaista oli valmis vielä pidemmälle menevään priorisointiin alueellisesti. Korostettiin, että tulee vahvistaa tiettyjen maiden kykyä vastustaa kielteisiä kehityskulkuja. Libyan ja Syyrian kriisit on ratkaistava. Saudi-Arabia on merkittävässä roolissa ja myös heidän kanssaan on keskusteltava.
Puheenvuoroissa ilmaistiin myös tuki Syyrian konfliktia työstävälle Wienin prosessille.

Temaattisista aiheista korostettiin terrorismin rahoitusta, vierastaistelijoita koskevaa vakavaa ongelmaa, rajaturvallisuutta ja matkustajatietojen rekisteröintiä (PNR, Passenger Name Record). Myös rakenteiden luomista asianomaisten viranomaisten yhteistyötä varten, kuten poliisit ja tiedusteluelimet, pidettiin tärkeänä.
Myös strategisen viestinnän tärkeyttä korostettiin, ml. sosiaalisessa mediassa. Pidettiin tärkeänä, että vakuutamme kansalaiset siitä, että EU:lla on kattava suunnitelma terrorismin torjumiseksi.

Korostettiin uskonnollisten johtajien asemaa prosessissa, jos pitkällä tähtäimellä tavoitellaan maltillista islamia eurooppalaisin arvoin. Uskonnollisia johtajia on koulutettava. Emme saa yhdistää terrorismia ja islamia, mutta tunnustettava että tietyt poliittiset ilmiöt edistävät radikalismia. Esim. Länsi-Balkanilla islamismi saa tukea ja edistää rekrytointia. Tuotiin esille, että tulee työskennellä MENA-maiden kanssa siten, että valtiot toimisivat instituutioina radikalisoitumista vastaan.
Puheenvuoroissa painotettiin oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien kunnioittamisesta terrorismin vastaisissa toimissa ja muistutettiin humanitäärisestä aspektista, josta tulee huolehtia.

KE Mogherini veti keskustelun yhteen todeten laajan ymmärryksen vallitsevan siitä, että helmikuun UAN:n päätelmät ovat edelleen ajankohtaiset, mutta meidän tulee keskittyä prioriteettien täytäntöönpanoon. Täytäntöönpanossa on varmistettava hyvä koordinaatio eri toimien ja eri neuvostokokoonpanojen välillä. KE raportoi tästä UAN-keskustelusta ja visioista joulukuun Eurooppa-neuvostolle. Keskeisiä huomioita ovat strategisen viestinnän tarve, ml. arabiaksi. Yhteistyötä Länsi-Balkanin kanssa on lisättävä radikalisoitumisen ja laittomien aseiden liikkumisen estämiseksi. Puhuttaessa terrorismin torjuntaa koskevasta yhteistyöstä kumppanimaiden kanssa on muistettava, että dialogi on kahdensuuntaista eli EU:n tulee myös kuunnella ja oppia. EU ei saa keskittää toimiaan vain palaaviin vierastaistelijoihin, vaan myös pyrittävä estämään näiden lähtö taistelutoimiin.

5. Lounaskeskustelu Turkin ulkoministeri Cavusoglun kanssa

Keskustelua pohjustettiin EU:n sisäisellä keskustelulla ennen lounasta. **KE** Mogherini totesi kutsun taustalla olevan EU-Turkki päämieskokouksessa 29.11. käyty keskustelu. Tarkoituksena olisi laajentaa Turkin kanssa esillä olevien asioiden kokonaisuutta. Päämiesten kesken esillä oli muuttoliikekriisi ja tätä olisi tarkoitus laajentaa käymällä nyt keskustelu ulkopoliittisista aiheista kuten Syyriasta, Irakista, Libyasta ja ISIL:istä. Ensi vuoden alussa Turkin kanssa on tarkoitus käydä korkean tason poliittinen dialogi. Omilla foorumeillaan ovat myös meneillään laajentumisneuvottelut ja keskustelut Kyproksen kysymyksestä.

Lounaskeskustelussa **Cavusoglu** kävi läpi Turkin näkemyksiä ajankohtaisista aiheista.
Jäsenmaiden puheenvuoroissa nostettiin esiin Turkin tärkeä rooli monissa aiheissa kuten pakolaisista huolehtiminen, ihmissalakuljettajien pysäyttäminen, energia, terrorismin ja ISIL:in torjunta, rauhanvälitys yhdessä Suomen kanssa, Syyria, Irak ja Libya.

6. Libya

Keskusteluun osallistui **YK:n uusi pääsihteerin erityisedustaja Libyassa, Martin Kobler,** joka kuvasi Libyan poliittisen prosessin tilaa ja esitteli jatkosuunnitelmansa sen eteenpäin viemiseksi. Kahdenvälisten tapaamisten lisäksi Kobler on tavannut libyalaisosapuolet yhdessä yhteisessä tapaamisessa (10.-11.12.). Tapaaminen vahvisti osapuolten halun saada aikaan poliittinen sopimus pikaisesti. Tätä tarvetta korostavat niin ISILin kasvava uhka kuin Libyan heikkenevä talous- ja humanitaarinen tilanne. Enemmistö dialogiin osallistuneista katsoi, ettei neuvotteluja tule pitkittää avaamalla sopimus. Osapuolten oma päätös oli asettaa sopimuksen allekirjoituspäiväksi 16.12. Kobler arvioi allekirjoituksen tapahtuvan viimeistään ennen joulua. Sopimuksen taakse yritetään yhä saada kriittistä enemmistöä. Allekirjoituksen pitkittäminen riskeeraisi koko sopimuksen syntymisen antamalla tilaa rinnakkaisille prosesseille ja vahvistamalla näin maan jakautumista. Sopimuksen allekirjoittaminen tarkoittaa kuitenkin vasta pitkän prosessin ensimmäistä askelta. Ennen kuin uusi hallitus voi käynnistää toimintansa ja siirtyä Tripoliin, on sovittava lukuisista yksityiskohdista. On välttämätöntä, että YK:n turvallisuusneuvosto antaa heti allekirjoituksen jälkeen vahvan päätöslauselman, jossa tunnustaa uuden hallituksen. Sopimuksen osallistujapohjaa on pyrittävä laajentamaan vielä allekirjoituksen jälkeenkin. Tripolin turvallisuus ja hallituksen mahdollisuus palata sinne on taattava. Tätä varten myös kovan linjan edustajat on saatava mukaan sopimukseen. Myös muiden toimijoiden, erityisesti Afrikan unionin roolia tulee vahvistaa, jotta sopimukselle saataisiin riittävä tuki. Huomiota on kiinnitettävä erityisesti yhteistyöhön naapurimaiden Tshadin ja Nigerin kanssa mm. ISILin vastaisissa toimissa.

Yhtenäisyyshallitus tulee tarvitsemaan kansainväliseltä yhteisöltä nopeasti apua mm. humanitaarisen tilanteen parantamiseksi, hallituksen kapasiteetin rakentamiseksi ja turvallisuussektorille. ISIL:in

vastaisen taistelun on oltava Libyan hallituksen johtamaa. 13.12. 2015 järjestetty Rooman tapaaminen, johon osallistui 17 ulkoministeriä, kansainvälisiä järjestöjä sekä 12 Libyan poliittisen dialogin osapuolta, oli oikea-aikainen ja onnistunut. Tapaamisen kolme tärkeää tulosta oli tuki poliittisen prosessin aikataululle, tuki sopimukselle sen nykymuodossaan sekä tuki näin muodostettavalle yhtenäisyyshallitukselle.

KE Mogherini korosti nopean poliittisen ja rahoituksellisen tuen tarvetta uudelle hallitukselle ja ehdotti, että neuvosto antaisi EU-toimielimille tehtäväksi edetä konkreettisissa toimissa niiden sektoreiden identifioimiseksi, joilla tukea tarvitaan ensisijaisesti. Tämän työn on tapahduttava yhdessä Libyan uuden hallituksen kanssa. Aiemmin kuluvana vuonna on laadittu poliittinen kehysasiakirja, jossa esitellään mahdollisia tukitoimia Libyan turvallisuussektorille.

Jäsenmaiden ministerit pitivät Koblerin tilannearvioita oikeana ja hänen toimilleen annettiin selvä tuki. Rooman kokousta ja sen tuloksia kiiteltiin. YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman suhteen oltiin optimistisia kaikkien P5-maiden oltua mukana Rooman julistuksessa. Yhtenäisyyshallituksen mahdollisimman laajaa pohjaa korostettiin ja pidettiin tärkeänä, että sopimusta pidetään auki myös niille, jotka haluavat liittyä siihen myöhemmin. Katsottiin, että EU:n tuen tulisi painottua turvallisuussektorin uudistamiseen, kapasiteetin rakentamiseen mm. kuntatasolla peruspalvelujen tuottamiseksi, ääriliikkeiden vastaiseen taisteluun, humanitaariseen tukeen ja sosioekonomiseen kehitykseen. Pidettiin tärkeänä, että jo lähiviikkoina järjestetään konferenssi, jossa keskustellaan avun koordinoinnista. Lisäksi painotettiin naisten osallistumista poliittiseen prosessiin, alueellista yhteistyötä mm. Sahelin alueen kanssa, ISILin ja Libyan turvallisuustilanteen muodostamaa uhkaa alueelliselle turvallisuudelle sekä yhteistyötä Libyan kanssa muuttoliikeasioissa. Lisäksi pidettiin tärkeänä, että Libyan tukemiseen sitoudutaan riittävän varhain ja riittävän vahvasti, jotta ei toistettaisi aiemmin tehtyjä virheitä. Samasta syystä korostettiin libyalaistoimijoiden ensisijaisuutta turvallisuuden takaajina. Osa jäsenmaista ilmaisi valmiutensa pakotteisiin sellaisia toimijoita vastaa, jotka uhkaavat sopimusta.

Komissio kertoi valmiutensa mobilisoida rahoitusta mm. talouden, julkisten palveluiden, opetuksen ja koulutustilojen kehittämiseen heti uuden hallituksen muodostamisen jälkeen. Lisäksi Libya on mahdollista ottaa uudelleen mukaan alueellisiin ohjelmiin, joiden kautta voidaan tukea mm. nuorisoa ja radikalisoitumisen vastaista työtä. Muuttoliikkeen kauttakulkumaana Libya voi päästä osalliseksi myös Afrikka-hätärahaston puitteissa toteutettavista hankkeista.

7. Irak

Ajanpuutteen vuoksi keskustelukohta siirrettiin myöhempään ajankohtaan, mahdollisesti tammi- tai helmikuun ulkoasiainneuvostoon.

Hyväksyttiin Irakia koskevat päätelmät. Päätelmissä todetaan EU:n vahva tuki Irakille. Hallituksen suunnittelemia uudistuksia kiitetään ja inklusiivisuutta ja kansallista sovintoa korostetaan pysyvän rauhan, vakauden ja turvallisuuden ennakkoehtona. EU jatkaa tukeaan myös ISIL:in vastaisen koalition puitteissa. ISILin vakavat rikokset tuomitaan ja Irakia kannustetaan tutkimaan kaikkien sotilaallisten ryhmittymien väitetyt ihmisoikeusrikokset ja humanitaarisen oikeuden rikkomukset ja tuomaan rikolliset oikeuteen. ISILiltä vapautettujen alueiden vakauttamista painotetaan ennakkoehtona maan sisäisesti siirtymään joutuneiden ihmisten (IDP) paluulle. Neuvosto ilmaisee vakavan huolensa humanitaarisen tilanteen jatkumisesta huonona ja korostaa siviilien suojelun tarvetta. Kurdistanin aluetta kehotetaan löytämään kompromissi poliittisen tilanteeseensa ratkaisemiseksi. Lopuksi todetaan EU:n tuen jatkaminen Irakille useilla sektoreilla, ml. oikeusvaltiosektorilla. EU ja jäsenmaat selvittävät myös mahdollisuuksia löytää uusia tukimuotoja.

8. Muut asiat

KE Mogherini otti lyhyesti esille **Lähi-idän rauhanprosessin**. Alkuperämerkintäohjeistuksen julkistamisen jälkeen (11.11.2015) Israel ilmoitti vastatoimena tarkastelevansa uudelleen EU:n osallistumista rauhanprosessiin. Toistaiseksi ei ole tarkkaa tietoa, mitä se tällä ilmoituksella tarkoitti. KE on keskustellut asiasta myös kahdenvälisesti pääministeri Netanjahun kanssa. Kvartetti vierailee

alueella tällä viikolla, EU osana kvartettia. EU on esiinnyttävä yhtenäisenä Israelin suuntaan. Alkuperämerkintäohjeistus sai neuvostossa laajan tuen, vaikkakaan sitä eivät aivan kaikki jäsenmaat tukeneet. Israelin valikoivaa suhtautumista yhteistyöhön jäsenmaiden kanssa ja assosiaationeuvoston eri sektoreilla ei voida hyväksyä.

Puheenvuoroissa painotettiin yhtenäisyyttä ja jäsenmaiden välistä solidaarisuutta. Israel on ilmoittanut kohdistavansa toimia muutamaa maata kohtaan , mikä ei ole hyväksyttävää. Alkuperämerkinnät liittyvät kansainväliseen oikeuteen ja EU-lainsäädäntöön, joiden kunnioittaminen on kaikkien 28 jäsenmaan velvollisuus. Yhtenäisyys on välttämätöntä myös EU:n merkityksellisen roolin kannalta rauhanprosessissa. Korostettiin tarvetta käydä Lähi-idän rauhanprosessista kunnollinen keskustelu UAN:ssa ensi vuoden alussa ja antaa aiheesta päätelmät . Osa jäsenmaista painotti EU:n ja Israelin suhteiden jatkuvuutta. EU:n on taattava roolinsa välittäjänä rauhanprosessissa ja siksi sen on oltava varovainen toimissaan.

KE Mogherini totesi ottavansa rauhanprosessin esille lehdistötilaisuudessaan, jossa korostaa neljää seikkaa: 1) alkuperämerkinnät ovat EU:n olemassa olevan lainsäädännön teknistä toimeenpanoa, eivät boikotti; 2) EU aikoo jatkossakin olla sitoutunut Lähi-idän rauhanprosessiin, samalla kun se jatkaa kahdenvälistä yhteistyötä Israelin kanssa; 3) jäsenmaat ovat asiassa yhtenäisiä; ja 4) Israel ei voi valita, kenen kanssa ja missä asioissa se tekee yhteistyötä EU:n kanssa. EU:n yhtenäisyys on edellytys rauhanprosessin uudelleen käynnistämiselle, mikä on myös Israelin intresseissä. Yhtenäisyyden ja solidaarisuuden on näyttävä jäsenmaiden toimissa ja lausunnoissa. Tammikuussa Lähi-idän rauhanprosessista käydään UAN:issa keskustelu ja annetaan päätelmät.

KE Mogherini otti esiin **Burundin** tilanteen. Väkivalta olisi saatava loppumaan. Mogherini ja kehitysasioista vastaava komissaari Neven Mimica ovat käyttäneet resursseja dialogin aikaansaamiseksi maassa ja saamaan AU:ta välittäjän rooliin. Myös Cotonoun sopimuksen art. 96 konsultaatioita on käyty.

KE Mogherini otti esiin Bosnian ja Hertsegovinan. Ensimmäinen assosiaationeuvoston kokous on pidetty ja KE on tavannut maan presidenttineuvoston jäseniä. Uusi lähestymistapa on tuottanut tuloksia. Työ jatkuu. KE vierailee alueella ja sen jälkeen helmi/maaliskuussa asiaan voidaan palata.

Muuta kokouksen yhteydessä

Kokouksen yhteydessä järjestettiin mm. Suomen ja Latvian koolle kutsuma Valko-Venäjä ministeriaamiainen, johon osallistuivat jäsenmaat, EU:n ulkosuhdehallinto ja komissaari Hahn, sekä Tanska koolle kutsuma N5 Pohjoismaiden ministeriaamiainen.

Aikataulusyistä samana päivänä UAN:n kanssa pidettiin myös yleisten asioiden neuvoston yhteyteen kuuluvat hallitusten väliset konferenssit Turkin kanssa (neuvotteluluku 17 avattiin) sekä Serbian kanssa (ensimmäiset neuvotteluluvut, nrot 32 ja 35 avattiin).

Suomen edustajat
Ulkoministeri Timo Soini ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite UM2015-01640

Asiasanat	itäinen kumppanuus, Libya, terrorismi, Turkki, UAN Ulkoasiainneuvosto, Irak
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, LVM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, YM